

*Маруховський Олег Олександрович,
кандидат політичних наук, доцент,
Інститут політичних і етнонаціональних досліджень
ім. І.Ф. Кураса НАН України (м. Київ, Україна)*

УКРАЇНСЬКО-ГРУЗИНСЬКІ ДИПЛОМАТИЧНІ ВІДНОСИНИ В ПЕРІОД ПОСИЛЕННЯ АВТОРИТАРНИХ ТЕНДЕНЦІЙ В ГРУЗІЇ (2024-2025 рр.)

Актуальність дослідження українсько-грузинських дипломатичних відносин під час російсько-української війни, особливо в період посилення авторитарних тенденцій в Грузії 2024-2025 рр., має важливе значення для поліпшення двосторонніх відносин. Основними документами, що визначають основні принципи та перспективи співпраці між двома країнами після здобуття ними незалежності є «Договір про дружбу, співробітництво і взаємодопомогу між Україною та Республікою Грузія» 1993 р. та «Декларація про перспективи розвитку співробітництва між Україною і Республікою Грузія і спільних підходів щодо питань міжнародних відносин» 1995 р.

До початку широкомасштабного російського вторгнення в Україну наша країна і Грузія мали спільні інтереси у протидії російській агресії та захисті свого суверенітету й територіальної цілісності, а також спільні прагнення до демократичного розвитку та прискорення процесів інтеграції обох країн до європейських та євроатлантичних структур. Однак, відомо, що в Грузії у зв'язку з прийняттям у 2024 р., відкликаною у 2023 р. під тиском масових протестів та демонстрацій, Закону «Про прозорість іноземного впливу» [1], відомого як закону про «іноагентів», який грузинська опозиція називає «авторитарним», спостерігається суттєве посилення авторитаризму, яке створює напругу в українсько-грузинських відносинах та викликає занепокоєння міжнародної демократичної спільноти взагалі, Європейського Союзу та України, зокрема.

Важливо зазначити, що Україна, яка прагне до демократичних цінностей, критично ставиться до розвитку авторитарних тенденцій в сучасній Грузії, які проявляються в обмеженні свободи слова та прав людини, політичному переслідуванні опозиції, неурядових організацій та незалежних ЗМІ, а також зростанні впливу проросійських сил, що негативно впливає на розвиток громадянського суспільства в Грузії.

Прийняття вищезазваного закону викликало масові протести громадян в Тбілісі та інших містах Грузії, а Міністерство закордонних справ (МЗС) України висловило свою стурбованість «загостренням внутрішньополітичної ситуації в Грузії у зв'язку із розглядом у Парламенті Грузії законопроекту «Про прозорість іноземного впливу» та закликала «всі зацікавлені сторони поважати право громадян Грузії на мирний протест і шукати вирішення ситуації шляхом конструктивного діалогу» [2].

Особливої уваги заслуговує реакція обурення та висловлення стурбованості МЗС України у зв'язку із антиукраїнськими заявами Прем'єр-міністра Грузії І. Кобахідзе про те, що «запобігання українізації є необхідною умовою для

інтеграції Грузії в Європейський Союз і є основною метою закону «Про прозорість зовнішнього впливу» [3]. Під «загрозою українізації» він мав на увазі «прагнення недержавних організацій (НДО) зробити революцію в країні» [4]. В українському зовнішньополітичному відомстві наголосили, що «використання імені нашої країни у такому зневажливому контексті завдає додаткової шкоди українсько-грузинським відносинам. Русифікація, а не міфічна «українізація», є реальною загрозою для Грузії» [2].

У МЗС України наголосили, що скандальні висловлювання Прем'єр-міністра Грузії, які містять «перекручені оцінки подій в Україні» є «неприйнятними та обурливими щодо нашої держави, Революції Гідності, героїзму та боротьби українського народу за свободу та незалежність», а також вони не відповідають духу дружніх дипломатичних українсько-грузинських відносин. Подібна неприйнятна риторика І. Кобахідзе викликала значний резонанс у демократичному світі та сприймається як спроба створити негативний образ України. Важливо зазначити, що «Коментар пресслужби МЗС України щодо чергових антиукраїнських заяв Прем'єр-міністра Грузії Іраклія Кобахідзе» від 30.05.2024 р. є чітким сигналом грузинському уряду про те, що Україна уважно стежить за розвитком подій у Грузії та виступає за солідарність з грузинським народом, який протестує проти обмеження демократичних свобод: «Закликаємо грузинських політиків утриматись від подібних заяв на адресу нашої країни, які вчергове повторюють російські наративи та використання України у внутрішньополітичній боротьбі в Грузії» [5].

Серед можливих сценаріїв розвитку відносин між країнами в умовах посилення авторитарних тенденцій у Грузії варто виділити наступні:

1. Поглиблення кризи у взаємних відносинах у зв'язку з подальшим посиленням авторитарних тенденцій у Грузії може призвести до охолодження чи повного замороження двосторонніх відносин та введення санкцій з боку України проти грузинських високопосадовців.

2. При збереженні статус-кво відносини можуть залишатися напруженими, але без подальшого погіршення, з обмеженими контактами на офіційному рівні та мінімальним співробітництвом.

3. У разі зміни політичного курсу Грузії та повернення до демократичних цінностей можливе поступове відновлення співпраці між двома країнами.

Література:

1. Про прозорість іноземного впливу: Закон Грузії від 28.05.2024. Документ 4194-XIVMS-XMP, опублікований 06.03.2024. URL: <https://matsne.gov.ge/document/view/6171895?publication=0>

2. Коментар МЗС України щодо загострення внутрішньополітичної ситуації в Грузії у зв'язку із розглядом законопроекту «Про прозорість іноземного впливу» (18.04.2024). URL: <https://mfa.gov.ua/news/komentar-mzs-ukrayini-shchodo-zagostrennya-vnutrishnopolitichnoyi-situaciyi-v-gruziyi-u-zvyazku-iz-rozglyadom-zakonoprojektu-pro-prozorist-inozemnogo-vplyvu>

3. Елісашвілі Т. Іраклій Кобахідзе – запобігання українізації є необхідною умовою для інтеграції Грузії в Європейський Союз і є основною метою закону «Про прозорість іноземного впливу» (17.04.2024). URL: <https://1tv.ge/news/irakli-kobakhidze-ukrainizacii-tavidan-acilebaris-saqartvelos-evrokavshirshi-integraciis-aucilebeli-piroba-da-es-aris-uckhour-i-gavlenis-gamchvirvalobis-shesakheb-kanonis-umtavre/>

4. У МЗС відреагували на заяви Кобахідзе щодо загрози «українізації» Грузії (18.04.2024). URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/news-hruziya-ukrayinizatsiya-kobakhidze/32911153.html>

5. Коментар пресслужби МЗС України щодо чергових антиукраїнських заяв Прем'єр-міністра Грузії Іраклія Кобахідзе (30.05.2024). URL: <https://mfa.gov.ua/news/komentar-pressluzhbi-mzs-ukrayini-shchodo-chergovih-antiukrayinskih-zayav-premyer-ministra-gruziyi-irakliya-kobahidze>

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ
УКРАЇНИ**

**Гуманітарно-педагогічний факультет
Кафедра міжнародних відносин і суспільних наук**

**ІНСТИТУТ ПОЛІТИЧНИХ І ЕТНОНАЦІОНАЛЬНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ
ім. І.Ф. КУРАСА НАН УКРАЇНИ**

ІНСТИТУТ ІСТОРІЇ УКРАЇНИ НАН УКРАЇНИ

ЧОРНОМОРСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ПЕТРА МОГИЛИ

**ЧЕРКАСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОГДАНА
ХМЕЛЬНИЦЬКОГО**

ЯГЕЛЛОНСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ (Республіка Польща)

ФОНД ГЕРДИ ХЕНКЕЛЬ (Німеччина)

УНІВЕРСИТЕТ МАЙНЦА ІМЕНІ ЙОГАННА ГУТЕНБЕРГА (Німеччина)

КАГУЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ П. ХАШДЕУ (Молдова)

МУЗЕЙ КАРОЛЯ І В БРАЇЛІ (Румунія)

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

**«УКРАЇНСЬКА ДИПЛОМАТІЯ:
СТАНОВЛЕННЯ, РОЗВИТОК ТА ПЕРСПЕКТИВИ»**

10 квітня 2025 р.

м. Київ

Українська дипломатія: становлення, розвиток та перспективи / за матеріалами Міжнародної науково-практичної конференції. Київ, 10 квітня 2025 р. Київ, 2024. 357 с.

Збірник наукових праць укладено за матеріалами Міжнародної науково-практичної конференції «Українська дипломатія: становлення, розвиток та перспективи», яка була організована кафедрою міжнародних відносин і суспільних наук гуманітарно-педагогічного факультету Національного університету біоресурсів і природокористування України 10 квітня 2025 р. Наповнення рубрик синхронізовано з основними напрямками роботи конференції і охоплює широке коло питань щодо витоків, традицій, розвитку та перспектив української дипломатії; аналізу стану дипломатії в умовах сучасних глобальних викликів та стратегічних пріоритетів світової, європейської та вітчизняної дипломатії в умовах російсько-української війни.

Видання розраховане на науковців, викладачів, аспірантів, студентів, а також усіх хто цікавиться питаннями сучасних міжнародних відносин та розвитку української дипломатії.

Рекомендовано вченою радою гуманітарно-педагогічного факультету Національного університету біоресурсів і природокористування України (протокол № 10 від 16.05.2025 р.).

Редакційна колегія:

Ткачук В.А., д-р екон. наук, проф. (голова);
Ніколаєнко С.М., д-р пед. наук, проф. (співголова);
Тонха О.Л., д-р сільгосп. наук, проф. (голова);
Любовець О.М., д-р істор. наук, проф.
Харченко С.В., д-р філол. наук, проф.
Хвіст В.О., канд. іст. наук, доцент

Відповідальна за випуск докт. іст. наук, проф. Любовець О.М.

Тези подано в авторській редакції.

Автори тез відповідають за достовірність викладеного матеріалу, за правильне цитування джерел, посилання на них та інших відомостей.

Передруковувати опубліковані в збірнику наукових праць матеріали дозволяється тільки за згодою авторів.